

Positief opgroeien

Preventief integraal jeugdbeleid Gemeente Groningen 2022 – 2032

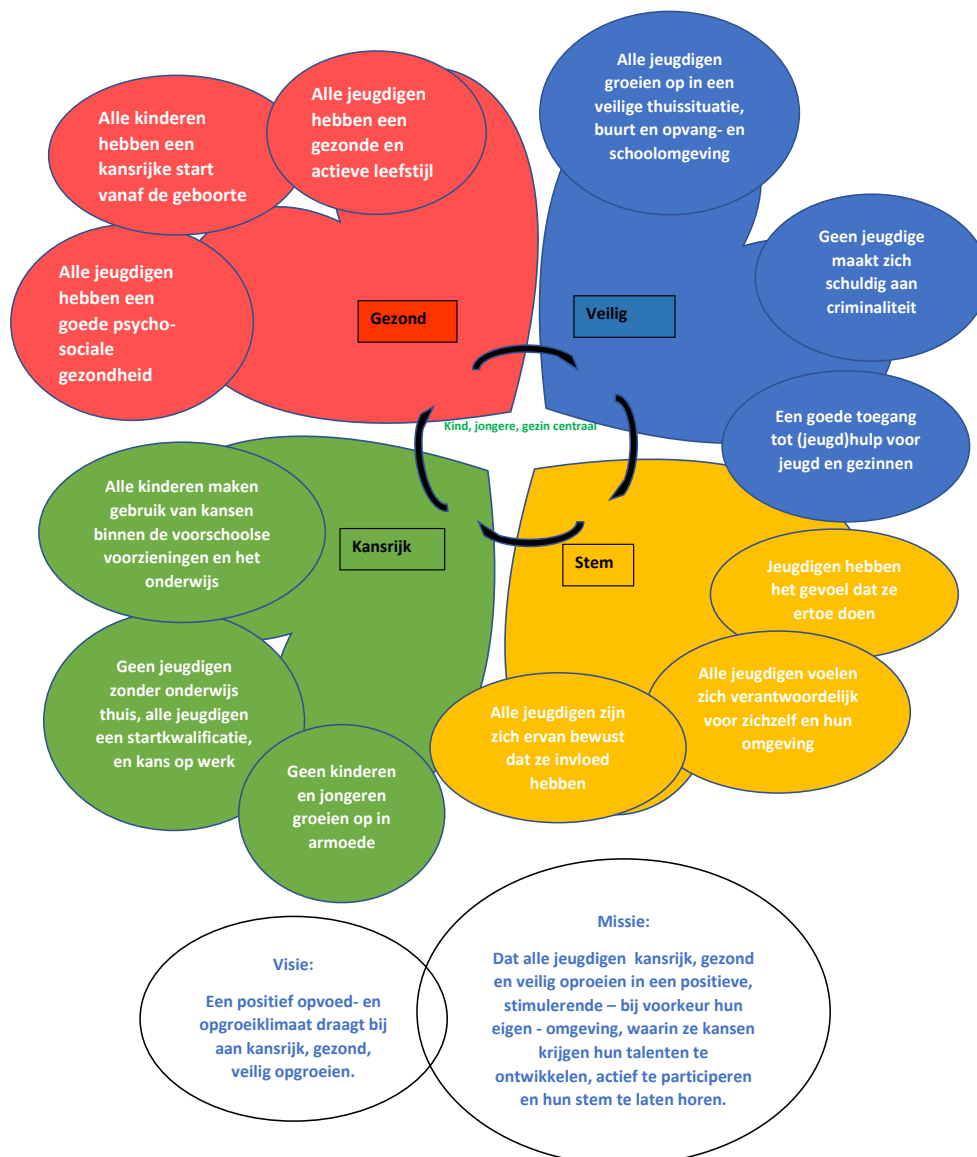
Gemeente Groningen
Concept, d.d 21-12-2021

Inhoudsopgave	Pagina
Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Visie en missie	5
3. Preventieve jeugdhulp	6
4. Passend onderwijs	8
5. Organisatie	9
6. Financiën	10
7. Monitoren en evaluatie	11
8. Bijlagen	12
1. Bronnen	12
2. Toelichting op onze visie	13
3. Kinderrechten	16
4. Wet- en regelgeving	22
5. Feiten en cijfers	24
6. Doelen per thema	29

Samenvatting

Positief Opgroeien is onze sociale basis voor Jeugd en is een belangrijk startpunt in de doorgaande lijn van het bieden van ondersteuning aan kinderen en jongeren. Om onze ambitie met Positief opgroeien te realiseren, en met nadruk segregatie te voorkomen, bieden we alle kinderen in de wijk en in de (Venster)school gelijke en de voor hen beste en passende ontwikkelingskansen. We ondersteunen en stimuleren initiatieven in de wijk en in de (Venster-) school die hierop gericht zijn. Vanuit het programma Positief opgroeien worden verschillende initiatieven gesubsidieerd. Daarnaast zijn in de wijkvernieuwingswijken 'aanjagers positief opgroeien' actief. Dit zijn medewerkers van de gemeente die in de wijken actief inzetten op het formeren van netwerken en aanjagen van deze netwerken. Naast de subsidiëring van diverse initiatieven vanuit Positief Opgroeien, beschikt elke wijk ook over een extra budget per jaar om door middel van een wijkplan extra middelen in te kunnen zetten om kinderen en jongeren gezond, veilig en kansrijk te laten opgroeien. Er is zo sprake van een integraal, samenhangend aanbod aan activiteiten wat meerdere beleidsterreinen raakt, waaronder jeugd, onderwijs, veiligheid, zorg, sport en cultuur. Deze nota geeft geen uitputtend en volledig overzicht van alle activiteiten op gebied van jeugd in de gemeente en geen weergave van de werkstructuur binnen de wijken. Deze zaken vindt u terug in de uitvoeringsnotitie Positief Opgroeien.

Positief opgroeien: thema's en doelen



1. Inleiding

Voor u ligt de Kadernota preventief jeugdbeleid 'Positief Opgroeien' van de gemeente Groningen. Deze Kadernota bestrijkt de periode 2020-2030 en geeft het kader weer van waaruit we momenteel werken. De doelgroep zijn kinderen en jeugdigen van – 9 maanden tot 27 jaar.

Samen met onze partners hebben we onze visie, missie en doelen geformuleerd in deze Kadernota voor de komende jaren. De thema's die we benoemen in ons 'Klavertje vier' hebben we verder uitgewerkt in doelen waar we verder mee aan de slag gaan.

De huidige gemeente Groningen omvat per 1 januari 2019 de voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Deze gemeente had in januari 2020 231.309 inwoners. Groningen is een jeugdige en nog steeds groeiende stad.

Op 1 januari 2019 waren er 90.468 personen binnen de leeftijdsgroep van 0 tot en met 26 jarigen woonachtig in de (nieuwe) gemeente Groningen, hetgeen neerkomt op ca. 39% van de totale populatie (231.309 inwoners).

Deze jeugdigen dragen een grote potentie in zich en verdienen kansen om zich optimaal te ontwikkelen. We willen dat ze gezond en veilig kunnen opgroeien, spreken hen aan op hun eigen kracht en betrekken hen bij hun eigen ontwikkeling en maatschappelijke items.

Met de meeste kinderen en jongeren in onze gemeente gaat het goed. Nederlandse kinderen en jongeren behoren tot de gelukkigste van de wereld. En ze zijn over het algemeen ook positief over de opvoeding door hun ouders.

Wat is Positief Opgroeien?

Positief Opgroeien is een beweging die het kind-perspectief centraal stelt en zich richt op het gezond, veilig en kansrijk opgroeien van jeugdigen. We streven er naar dat alle kinderen en jongeren, ook zij die meer risico lopen op ontwikkelingsachterstanden, opgroeien in een positieve en stimulerende leefomgeving, waarin ze kansen krijgen hun talenten te ontwikkelen en actief te participeren. Positief opgroeien geldt voor alle kinderen in de gemeente Groningen en is specifiek een integraal onderdeel van het Wijkvernieuwingsproces, dat zich richt op fysieke en sociale vernieuwing van een wijk, zo veel mogelijk onder de regie van inwoners zelf. De wijkvernieuwingswijken (en waar positief opgroeien dus actief wordt gestimuleerd) zijn:

- Beijum
- Lewenborg
- SPT (Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk)
- De Hoogte en Indische Buurt
- De Weijert

Betrokkenen

Deze beweging van Positief Opgroeien wordt gedragen door jeugdigen, ouders en maatschappelijke partners in de wijk, waaronder (venster)scholen, kinderopvang, WIJ Groningen en de Jeugdgezondheidszorg (JGZ). Op termijn zullen, naar we hopen, steeds meer inwoners betrokken raken bij deze beweging en samen de regie nemen op het ontwikkelen van een kindvriendelijke wijk, waar vooral ook aandacht is voor kinderen en jongeren die opgroeien in een meer risicovolle leefomgeving.

2. Visie en missie

Onze *visie* is dat het versterken van het positief opvoed- en opgroeiklimaat in de directe leefwereld van de jeugd bijdraagt aan het kansrijk, gezond en veilig opgroeien.

Als gemeente vinden we het belangrijk om beleidsmatig verantwoordelijkheid te nemen om een kindvriendelijke en veilige omgeving en een positief opgroei- en opvoedklimaat te creëren. Meer preventief werken is een belangrijk uitgangspunt van de Jeugdwet (w.o. *Artikel 2.1. van de Jeugdwet*). Het gemeentelijke beleid is gericht op:

- het voorkomen van-/ vroege signalering van- opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen;
- het versterken van het opvoedkundige klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang;
- het bevorderen van de opvoedvaardigheden van de ouders, opdat zij in staat zijn hun verantwoordelijkheid te dragen voor de opvoeding en het opgroeien van jeugdigen;
- het inschakelen, herstellen en versterken van de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de jeugdige, zijn ouders en de personen die tot hun sociale omgeving behoren, waarbij voor zover mogelijk wordt uitgegaan van hun eigen inbreng;
- het bevorderen van de veiligheid van de jeugdige in de opvoedsituatie waarin hij opgroeit;
- het tot stand brengen en uitvoeren van familiegroepsplannen en het verlenen van hulp op basis van familiegroepsplannen.

In de Jeugdwet en de Wet passend onderwijs is bepaald dat gemeenten en samenwerkingsverbanden passend onderwijs eens in de vier jaar een Op Overeenstemminggericht Overleg (OOGO) moeten voeren aan de hand van respectievelijk een Jeugdplan (gemeenten) en een Ondersteuningsplan (Samenwerkingsverbanden). In dit overleg worden afspraken gemaakt over samenwerking en afstemming van (passend) onderwijs en door gemeenten gefinancierde jeugdhulp.

Onze *missie* is dat wij actief bijdragen aan het kansrijk, gezond en veilig opgroeien van alle jeugdigen in een positieve, stimulerende – bij voorkeur hun eigen - omgeving, waarin ze kansen krijgen hun talenten te ontwikkelen, actief te participeren en hun stem te laten horen.

Onder *kansrijk* verstaan we een optimaal ontwikkelingsperspectief voor kinderen en het hebben van een succesvolle schoolloopbaan. Dat zij kansen krijgen om hun talenten te ontdekken en verder te ontwikkelen. Onder *gezond* verstaan we zowel fysieke gezondheid alsook de psychosociale gezondheid. Dat jeugdigen zich lichamelijk fit voelen, en lekker in hun vel zitten. Een gezonde leefstijl hoort hierbij. Onder *veilig* verstaan we vooral de sociale veiligheid. Dat jeugdigen zich veilig voelen, zodat zij thuis, op school en op straat kunnen spelen/ chillen en 'gewoon' kind/ jongere kunnen zijn. Het is voor de jeugd belangrijk dat zij opgroeien in een veilige leefomgeving, zowel thuis, als op school en in de wijk of in het dorp. Tevens hoort hierbij het voorkomen van pesten, grensoverschrijdend gedrag en jeugdcriminaliteit. Onder *stem* verstaan we onder andere een gelijkwaardig relationeel contact tussen de jeugdige en zijn/ haar omgeving. Dat er aandacht voor hen is, dat zij er mogen zijn, en dat zij kunnen meedoen, participeren. Maar ook dat de jeugdige zich verantwoordelijk voelt voor zichzelf en zijn/ haar omgeving. Wat zal bijdragen aan sociale ontplooiing.

3. Preventieve jeugdhulp

Positief Opgroeien is ons integraal preventief jeugdbeleid. We willen door Positief Opgroeien een ontwikkeling bewerkstelligen van problematiseren naar normaliseren en van jeugdhulp naar preventie. We willen zo veel mogelijk voorkomen dat kinderen en jongeren een beroep doen op zwaardere vormen van jeugdhulp. Voor een effectief (preventief) jeugdbeleid is het noodzakelijk dat de sociale basis wordt versterkt.¹ We zetten Positief Opgroeien gericht hierop in.

Een sterke basis in het leven helpt voorkomen dat gewone, alledaagse opgroei- en opvoedproblemen uitgroeien tot ernstige problemen. Investeren in ‘beschermende factoren’, zoals sociale binding, pro-sociale normen, erkenning en waardering voor positief gedrag, in een ondersteunende en stimulerende omgeving is extra nodig voor kinderen en jongeren die opgroeien in een meer risicovolle omgeving.

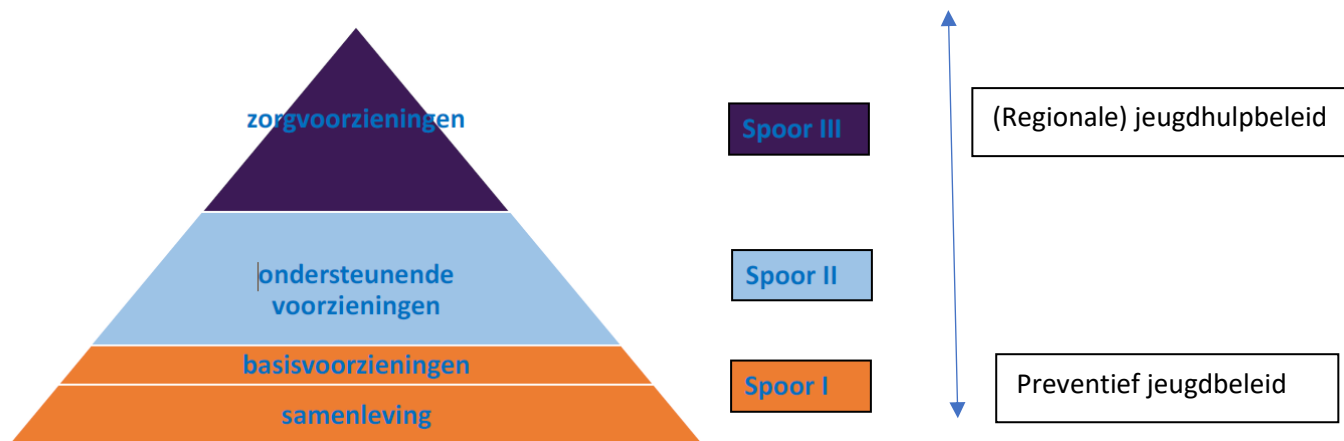
Aandacht voor preventie helpt op termijn risico's en ernstige problemen voorkomen. We investeren in een positieve opvoeding, succesvolle schoolloopbaan, participatie en werk en een brede ontwikkeling van kinderen en jongeren omdat dat het fundament vormt voor hun – en onze - toekomst. Samen met ouders werken professionals en vrijwilligers aan een tijdige signalering van problematiek en gezondheidsvragen. Zij zetten snel stappen naar de juiste, passende ondersteuning indien nodig. Ook een goede voorbereiding op het ouderschap en preventie rond het krijgen van kinderen is essentieel. Opvoeden en opgroeien kan immers samengaan met het hebben van vragen en (kleine) problemen.

Veiligheid; We willen kwetsbare jongeren in beeld hebben. Deze jongeren perspectief bieden, hun weerbaarheid verhogen en voorkomen dat zij (opnieuw) in de fout gaan. Daarmee overlast en criminaliteit verminderen. Wij hanteren hierbij de aanpak problematische jeugdgroepen, die wij inzetten bij de eerste signalen van het ontstaan van een jeugdgroep. Wanneer een dergelijke groep is ‘afgeschaald’ houden wij de risicojeugd in beeld. Daarbij richten wij ons op de jongere zelf, zijn/haar (risico)gedrag, het gezin, het sociale netwerk en de wijk.

De Groninger gemeenten hebben bij de invoering van de Jeugdwet gekozen voor inhoudelijke samenwerking bij de ontwikkeling van het jeugdstelsel en de uitvoering van de wettelijke taken. De sturing op de regionale Transformatieagenda kent een eigen gemeentelijke verantwoordelijkheid en tevens ook een regionale verantwoordelijkheid. Deze Kadernota sluit aan bij het landelijk Actieprogramma zorg voor jeugd en bij de provinciale Transformatieagenda jeugdhulp. Wanneer een gezin problemen heeft met opvoeden en opgroeien en er zelf niet uit komt, dan zijn er voorzieningen (van informatie, advies en (lichte) ondersteuning tot specialistische zorg en het gedwongen kader) waar gebruik van gemaakt kan worden en die proactief ingezet kunnen worden. Wij streven naar een sluitende aanpak voor integraal jeugdbeleid, van preventie tot specialistische zorg voor jeugd, waarbij de gemeente faciliterend is.

Hieronder ziet u een afbeelding van de gemeentelijke sociale infrastructuur jeugd. Het onderste, brede, segment is de samenleving en basisvoorzieningen. Gevolgd door ‘(lichte) ondersteuning voor opvoed en opgroevragen’, en daarna, in de punt van de piramide, de ‘intensieve zorg’, wat in de meeste gevallen specialistische jeugdhulp betreft.

¹ Koersdocument visie inkoop jeugdhulp , ambitie 1: ‘Buurten hebben een sterke sociale basis’



Figuur: gemeentelijke sociale infrastructuur.

Het accent van het preventieve jeugdbeleid ligt vooral bij spoor 1 en 2. We richten ons in deze kadernota Positief Opgroeien op preventie, het normaliseren. Het gaat dan om het versterken van eigen kracht van jeugdigen en gezinnen en op het bieden van collectieve (preventieve) jeugdvoorzieningen. En – daar waar nodig – collectieve (preventieve) ondersteuning. Bij voorkeur dichtbij, in de leefwereld van de jeugdigen en de gezinnen. Cruciaal is de samenhang tussen preventie en jeugdhulp: versterking van de basis en de inzet van preventie is noodzakelijk om de effecten van jeugdhulp te verduurzamen. Onze gezamenlijke intentie is om, als er ondersteuning en zorg nodig is, zo licht mogelijke ondersteuning en jeugdhulp in te zetten om zwaardere specialistische jeugdhulp te voorkomen. De focus komt steeds meer te liggen op het relationeel handelen en een systeemaanpak. Ook de inzet van vrijwilligers en ervaringsdeskundigen (informele ondersteuning) vinden we van belang.

In deze kadernota beperken we ons tot preventief jeugdbeleid, dat wil zeggen:

1. Versterking van de samenleving;
 - door het ontwikkelen van een positief sociaalpedagogisch en veilig klimaat. In gezin, school, kindercentrum en buurt.
2. Versterken van basisvoorzieningen;
 - als kinderopvang en onderwijs.
3. Faciliteren van collectieve jeugdvoorzieningen/ondersteunende voorzieningen;
 - het in samenwerking met partners ontwikkelen van ondersteuningsnetwerken voor jeugd en gezinnen in de wijk. Met name in wijken waar kinderen en jongeren meer risico lopen op gezondheids- en ontwikkelingsachterstanden. De samenwerking en afstemming tussen met name onderwijs, kinderopvang, WIJ-Groningen, jeugdgezondheidszorg en JOGG regisseurs (Jongeren Op Gezond Gewicht) tussen professionals, ouders, vrijwilligers en ervaringsdeskundigen is – vooral in het kader van preventie - bijzonder belangrijk.
 - het bieden van (preventieve) collectieve ondersteuning zoals opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering – de voormalige Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's) – en preventieve ondersteuning in het onderwijs. Uiteraard wel in afstemming en in samenhang met jeugdhulp.

4. (Passend) onderwijs

Onderwijsagenda; In 2020 is de Onderwijsagenda vastgesteld. Met de onderwijsagenda maken we voor eenieder duidelijk welke focus we vanuit de gemeente willen aanbrengen in het gemeentelijk onderwijsbeleid. Het biedt duidelijke handvatten voor zowel de gemeente als onze partners voor de komende jaren.

Deze agenda kent 3 belangrijke speerpunten:

1. Kwaliteit van het onderwijs
2. Onderwijs als gelijkmaker
3. Leven lang ontwikkelen.

Een breed scala aan doelen en interventies worden beschreven, zoals het tegengaan van segregatie, inzetten van Voor- en vroegschoolse educatie, Verlengde schooldag en het betrekken van ouders.

Maatschappelijk akkoord; Op 7 oktober 2020 hebben we het maatschappelijk akkoord (MA) onderwijs ondertekend. Hiermee maken de gemeente Groningen, kinderopvangbesturen en schoolbesturen concreet dat zij werken aan minder onderwijssegregatie, meer sociale inclusie en meer gelijke kansen. In het MA worden o.a. afspraken gemaakt rondom vrijwillige ouderbijdrage, huiswerkbegeleiding en aanmelding.

Verlengde schooldag; Een bijzonder project is de verlengde schooldag. Binnen de gemeente Groningen werken we hiervoor samen met de schoolbesturen, de betrokken scholen, kinderopvangorganisaties en kernpartners op gebied van cultuur, sport, zorg en welzijn in de wijk. Deze partijen zetten gezamenlijk in op kennisdeling en het invoeren van een verlengde schooldag. In eerste instantie in een aantal specifieke wijken. Het klaverblad van positief opgroeien is hierbij een belangrijke onderlegger.

Passend onderwijs legt een zorgplicht bij scholen. Dat betekent dat scholen ervoor verantwoordelijk zijn om alle leerlingen, ook leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, een passende onderwijsplek te bieden. Het betreft hier didactische en pedagogische ondersteuning die gericht is op het leerproces, de onderwijsontwikkeling en/of het behalen van onderwijsdoelen. Deze vorm van ondersteuning valt ook onder de verantwoordelijkheid van de scholen.

Om alle kinderen en jongeren een passende onderwijsplek te kunnen bieden werken reguliere en speciale scholen samen in samenwerkingsverbanden. Voor de gemeente Groningen zijn dit de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs PO 20.01 Provincie Groningen en het VO Groningen Stad (VO 20.01). Doel van het samenwerkingsverband Passend onderwijs PO Groningen is om *“een samenhangend geheel van voorzieningen voor extra ondersteuning binnen en tussen scholen te organiseren, zodat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen.”*

Om alle kinderen en jongeren – ook jeugdigen met (complexe) problematiek - een passende onderwijsplek te kunnen bieden en voortijdig schoolverlaten en thuiszitten tegen te gaan, is ook ondersteuning en zorg (onder schooltijd) nodig. De verantwoordelijkheid voor het bieden van Jeugdhulp, ook in het onderwijs, ligt op basis van de Jeugdwet bij de gemeente. Dit betreft jeugdhulp in het kader van opgroei- en opvoedproblemen, psychische problemen en stoornissen en/of gedragsproblemen die het volgen van (passend)onderwijs belemmeren en/of risico's op thuiszitten veroorzaken.

De grens tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp is niet altijd even duidelijk. Dat maakt een integrale benadering van (passend) onderwijs en jeugdhulp in het kader van Aansluiting Jeugdhulp - Onderwijs noodzakelijk. Dat op zijn beurt vraagt om een intensieve samenwerking tussen gemeente (jeugdpreventie, jeugdhulp en leerplicht), de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en andere betrokken partijen zoals het mbo, WIJ-Groningen en Jeugdgezondheidszorg. Een belangrijk doel van deze samenwerking is het ontwikkelen van alternatieve vormen van collectieve ondersteuning en jeugdhulp onder schooltijd en het ontwikkelen van onderwijs-jeugdhulp-arrangementen voor kinderen en jongeren die, naast onderwijs, ook intensieve ondersteuning en zorg nodig hebben. Op termijn zal deze ontwikkeling leiden tot een afname van de vraag naar (intensieve) individuele jeugdhulp en naar een afname van (risico's op) schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten (zonder startkwalificatie). Samen met de *Kadernotitie Transformatieagenda jeugdhulp Groninger gemeenten 2018-2020* vormt het *Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024* het kader voor deze inzet van jeugdhulp in relatie met onderwijs.

5. Organisatie

Rol gemeente

De rol van de gemeente is het stimuleren, faciliteren en het verbinden van samenwerkingspartners om hen in staat te stellen kinderen, jongeren en ouders/gezinnen, daar waar nodig, te ondersteunen. De rol van de gemeente binnen het preventief jeugdbeleid is vooral faciliterend op:

- inhoudelijke richting en overzicht;
- beschikbare ondersteunende contactpersonen en subsidies;
- samenwerking, zeggenschap en gedeelde verantwoordelijkheid van betrokken partijen;
- organiseren van activiteiten zodanig, dat uitvoerenden hun diensten kunnen leveren aan jongeren en hun ouders / verzorgers.

Gemeentelijk beleidsteam

Het kernteam preventief jeugdbeleid - bestaande uit beleidsadviseurs met specifieke kennis van bepaalde beleidsdomeinen die betrekking hebben op jeugd- richt zich vanuit het brede kader van Positief Opgroeien op het brengen van de nodige (beleids)samenhang op het beleidsdomein van preventief jeugdbeleid in de gehele gemeente. Bovendien ziet zij toe op een goeie organisatorische, inhoudelijke en financiële inbedding van *Positief Opgroeien in de wijk* in het gebiedsgericht werken en in de wijkvernieuwingsprogramma's. Op bestuurlijk niveau heeft de wethouder jeugd contact met de besturen van de verschillende samenwerkende kernpartners. Voortgang en resultaten zullen binnen diverse bestaande bestuurlijke gremia besproken worden.

Gebiedsgericht werken

We zien grote verschillen tussen wijken, dorpen en groepen inwoners als het gaat om gezondheid, veiligheid en ontwikkelingskansen. We willen dat alle kinderen mogelijkheden krijgen om kansrijk op te groeien. Ongeacht waar ze wonen. Vanuit deze gezamenlijke ambitie zijn vijf wijken, waarin verbetering van de woonkwaliteit en leefbaarheid het meest noodzakelijk is, aangewezen als wijkvernieuwingswijken: Selwerd, Beijum, Indische Buurt/De Hoogte en De Wijert en vanaf 2021 komen daar Lewenborg, Paddepoel en Vinkhuizen bij. In deze gebieden wonen relatief veel jeugdigen met risico op gezondheids- en ontwikkelingsachterstand. De kernpartners onderwijs, opvang, Jeugdgezondheidszorg, WIJ-Groningen, JOGG-regisseurs en andere partners werken in deze wijken steeds nauwer samen om de gezondheid en de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren te vergroten. Zij hebben, samen met ouders, kinderen en jongeren, een gemeenschappelijke visie op opgroeien ontwikkeld en hebben gezamenlijk een integraal pedagogisch wijkplan - op maat – opgesteld dat richting geeft voor de toekomst.

Dit pedagogisch wijkplan is een integraal onderdeel van het wijkvernieuwings- en/of gebiedsplan en maakt deel uit van de jaarlijkse monitor van de voortgang van deze plannen.

Ondanks de focus op de vijf gebieden willen we ook oog blijven houden voor alle andere wijken en dorpen voor een positief opvoed- en opgroeklimaat in de directe leefwereld van de jeugd.

Aanjagers positief Opgroeien

Vanuit het beleidsteam jeugd is in de wijken waar we extra inzetten op Positief opgroeien één vaste gemeentelijke contactpersoon (aanjager) voor jeugd actief. Deze ondersteunt en faciliteert, daar waar nodig, de samenwerking van de partners in de wijk, waaronder onderwijs, kinderopvang, jeugdgezondheidszorg WIJ-Groningen en JOGG-regisseurs, bij het ontwikkelen van een duurzaam en samenhangend ondersteuningsnetwerk in de wijk voor kinderen, jongeren en ouders/gezinnen.

De aanjagers Positief Opgroeien hebben, met partners uit de wijk, wijkplannen opgesteld waarin activiteiten voor de betreffende wijk zijn opgenomen. Deze activiteiten zijn gericht op de vier klaverbladen Kansrijk, Gezond, Veilig en Stem.

6. Financiën

De wijken waar Positief Opgroeien als ‘beweging’ is ingezet, kunnen op basis van het wijkplan per jaar extra middelen inzetten om de doelen vanuit Positief Opgroeien te ondersteunen. De wijkplannen verschillen van elkaar zowel qua vorm als inhoud. We willen werken volgens een eenduidige werkwijze ten aanzien van de wijkplannen. Zowel qua vorm (werken met een format) als qua inhoud (koppeling aan de klaverbladen).

Binnen Positief Opgroeien staan momenteel vier subsidiestromen centraal:

1. Preventieve stedelijke (basis)voorzieningen.
2. Het Programma van Eisen *Positief Opgroeien in de Vensterschool*.
Op basis van dit PvE, dat zich richt op kinderen in de leeftijd van 0-13 jaar en dat de deelprogramma's *Voorschoolse educatie* en *Taalinterventies; Doorontwikkeling vensterschool 3.0; Educatief partnerschap van ouders* (een belangrijk element van de Brugfunctie); *Sociaalpedagogisch en veilig klimaat in Vensterschool, wijk en gezin*; en *Gezonde voeding in de Vensterschool* omvat, wordt structurele subsidie beschikbaar aan de schoolbesturen van het basisonderwijs.
3. De door de partners in de wijk opgestelde Wijkplannen Positief Opgroeien die de basis vormen voor het beschikbaar maken van subsidie voor het uitvoeren van deze wijkplannen. Deze subsidies worden deels op basis van reguliere PvE's beschikbaar; deels op basis van reguliere jaarlijkse subsidieaanvragen door instellingen; en deels op basis van 'Deelopdrachten' die ingediend worden door instellingen – waaronder WIJ-Groningen – die in het kader van Positief Opgroeien extra activiteiten uitvoeren in die specifieke wijk. Deze subsidies zijn voornamelijk incidenteel.
4. Pilots Transformatie jeugdhulp (Aansluiting jeugdhulp-Onderwijs)
De incidentele subsidies voor deze pilots – voor een aanzienlijk deel uitgevoerd door WIJ-Groningen - worden ook op basis van 'Deelopdrachten' beschikbaar aan WIJ-Groningen en/of aan zorgaanbieders. Bij veel van de pilots is sprake van cofinanciering vanuit het onderwijs.

Het is van groot belang dat de inzet van de middelen bijdraagt aan de gewenste resultaten. Daarom zal er een analyse worden uitgevoerd op de effectiviteit van de inzet van de huidige subsidies. Deze herijking kan leiden tot een andere wijze van verdeling en besteding van de middelen, zodat de doelen van Positief Opgroeien beter kunnen worden gerealiseerd.

7. Monitoren en evaluatie

Monitoren

Monitoren is structureel zicht houden op het verloop van de uitvoering van het preventief jeugdbeleid. Om de resultaten van onze gezamenlijke inspanning ten behoeve van de realisatie van de missie van Positief Opgroeien te kunnen meten, gebruiken we de Basismonitor Groningen, die ook voor Positief Opgroeien belangrijke resultaatindicatoren, bevat. De monitoring wordt uitgevoerd door de afdeling Monitoring en Informatie van DMO. Daar waar mogelijk sluiten we aan bij de monitoring die plaatsvindt in het kader van gebiedsgericht werken en wijkvernieuwing. We maken ook gebruik van landelijke kennis en onderzoek van kenniscentra als het Nederlands Jeugd Instituut (NJI), het Nederlands centrum Jeugdgezondheid (NCJ), Trimbos, VNG e.a.

De resultaten die we meten staan genoemd in bijlage 6.

Evaluatie

Met evalueren wordt het resultaat tegen het licht gehouden. Dit gebeurt na afloop van de looptijd van het jeugdbeleid, maar ook tussentijds. Voor de tussentijdse evaluatie gebruiken we de lerende aanpak op basis van de methodiek Plan-Do-Check-Act. Deze evaluatie voeren we niet alleen met de afdelingen beleid en monitoring van de gemeente uit, maar nadrukkelijk ook met de uitvoerende partijen. Ons preventief jeugdbeleid zal ten minste jaarlijks middels deze cyclische benadering geëvalueerd worden waarmee we een continu beeld hebben van de resultaten van ons beleid. Deze cyclus valt samen met de Planning en Control cyclus (P&C cyclus) van de gemeente. Over de resultaten en nieuwe accenten rapporteren we in de jaarlijkse gemeenterekening en als deze aanleiding geven voor aanpassing van het beleid nemen we die aanpassingen op in de jaarlijkse gemeentebegroting. Tenslotte zullen we voor 2030 de (eind)resultaten over een langere periode evalueren. De uitkomsten daarvan nemen we vervolgens mee bij de ontwikkeling van het volgende beleidskader.

Bijlage 1: Bronnen

Literatuurlijst

- De 10 van Noord; De basis voor een goed preventief beleid tegen Kindermishandeling in het Noorden (Groningen, Friesland, Drenthe)
- Gemeente Groningen; Cultuurstad Groningen, City of talent 2017-2020, uitvoeringsprogramma Cultuur, 2017.
- Gemeente Groningen; Gezondheidsbeleid Gemeente Groningen 2018-2021; Groningen Gezond, 2018.
- Gemeente Groningen; Het Maatschappelijk Akkoord, 2020
- Gemeente Groningen; Integraal Pedagogisch Wijkplan: Positief Opgroeien (Selwerd, Paddepoel, Tuinwijk), 2019.
- Gemeente Groningen; Beleidskader Veiligheid 2021-2024
- Gemeente Groningen; Kadernota Integraal Jeugdbeleid Groningen 2011-2014: Stad om op te groeien, 2011.
- Gemeente Groningen; Koersdocument Wijkvernieuwing De Wijert, 2018.
- Gemeente Groningen; Koersdocument Wijkvernieuwing Beijum; 2018.
- Gemeente Groningen; Koersdocument Wijkvernieuwing Indische Buurt Hoogte, 2018.
- Gemeente Groningen; Koersdocument Wijkvernieuwing Selwerd, 2018.
- Gemeente Groningen; Kwaliteitskader voorschoolse en vroegschoolse voorzieningen in Groningen, 2018. Onderdeel van het beleidsplan 'Voor alle jonge kinderen gelijke kansen'
- Gemeente Groningen; Nota Kernactiviteiten en samenstelling WIJ Groningen 2018, 2018.
- Gemeente Groningen; Onderwijsagenda 2020+, 2020
- Gemeente Groningen; Programma van Eisen Positief Opgroeien, Humanitas deelprogramma Opvoeden en Opgroeien, 2020.
- Gemeente Groningen; Projectplan Kansrijke Start Groningen, Actieprogramma, 2019.
- Gemeente Groningen; Thuiszitterspact 2.0 Groningen 2021-2024
- Gemeente Groningen; Wijkvernieuwingsplan De Wijert, 2018.
- Gemeente Groningen; Wijkvernieuwingsplan Selwerd, 2018.
- Gemeente Groningen; Wijkvernieuwingsplan Beijum, 2018.
- Gemeente Groningen; Wijkvernieuwingsplan Indische buurt- De Hoogte, 2018.
- Gemeente Groningen; Set van Afspraken Positief Opgroeien, 2019.
- Gemeente Groningen; Strategische koers Vensterschool, 2019.
- Gemeente Groningen; Sport & Bewegen: Meerjarenprogramma 2016-2020, 2016.
- Gemeente Groningen; Toekomst met perspectief, naar een levende en lerende aanpak van armoede in de gemeente Groningen, 2019.
- Gemeente Groningen; Uitvoeringsprogramma Integraal Jeugdbeleid Groningen 2011-2014: Stad om op te groeien, 2011.
- Gemeente Groningen; Voor alle jonge kinderen gelijke kansen (VVE), 2018.
- Gemeente Haren; Beleidsplan Sociaal Domein, 2016.
- Gemeente Rotterdam; Gelijke kansen voor elk talent, onderwijsbeleid 2019-2022, 2019.
- Gemeente Rotterdam; Beleidskader Jeugd 2015-2020, 2015. Geweld hoort nergens thuis; Regionaal actieprogramma Groningen voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2019-2023, 2020.
- Hanzehogeschool Groningen, Lectoraat Jeugd, Educatie en Samenleving; Integraal pedagogisch wijkplan Selwerd, Paddepoel en Tuinwijk. Monitor 2018-2019, 2019.
- Hogrefe, Nieuwe autoriteit voor ouders, opvoeden op basis van veilige verbinding, waakzame zorg en geweldloos verzet, 2018
- Inspectie van het Onderwijs (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap); De Staat van het Onderwijs, 2019.
- Mischa de Winter; Pedagogiek Over Hoop, Het onmiskenbare belang van optimisme in

opvoeding en onderwijs. Afscheidsrede UvU, 2017
 Nederlands Jeugd Instituut; Wegwijs in de Wetten van het Jeugdstelsel, 2015.
 Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten; Kwaliteit en Monitoring in het Jeugdstelsel Groningen, 2017.
 Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten; Transformatieagenda Jeugdhulp 2.0 (2018-2020), 2018.
 René Peters e.a., Met andere ogen, Advies voor versnelling en bestendiging van de samenwerking onderwijs- zorg- jeugd, 2018.
 RIGG; Kwaliteit en monitoring in het jeugdstelsel Groningen, 2017.
 RIGG; Transformatieagenda jeugdhulp 2.0 Groninger gemeenten 2018-2020, 2018.
 Nji; Het groeiend jeugdzorggebruik, duiding en aanpak, 2019.
 Nji; Top tien beschermende factoren. Voor een positieve ontwikkeling van jeugdigen, 2018.
 Nji; De ontwikkeling van kinderen, 2013.
 Nji; een solide basis voor positief jeugdbeleid, 2010.
 Nji; pijlers voor nieuw jeugdbeleid.
 Stuurgroep Lewenborg XL; Integraal Pedagogisch Wijkplan: Samenwerken aan een Vreedzame Wijk (Lewenborg XL), 2018.
 Transitiebureau Jeugd; Checklist Beleidsplan Jeugd, 2013.
 Verwey-Jonker Instituut; De Staat van Jeugdparticipatie in Nederland 2016, 2016.
 Werkagenda Kansrijke Start Groningen, versie 23-1-2020
 De Kinderombudsman; Alle kinderen kansrijk, het verbeteren van de ontwikkelingskansen van kinderen in armoede, 2017.

Geraadpleegde websites

- Actiefjonghooegeveen.nl
- Basismonitor Groningen, 2020
- CBS Statline
- childfriendlycities.org
- GGD; Gezondheidsmonitor Jeugd
- GGD Groningen in cijfers, 2017
- Kinderen in Tel, 2016
- Nationale echtscheidingsmonitor; www.gecertificeerdemediators.nl
- www.huiselijkgeweld.nl
- www.ingrado.nl
- www.nji.nl
- www.rigg.nl
- www.rotterdam.nl/wonen-leven/jeugd/RapportBeleidskaderJeugd.pdf
- www.savethechildren.nl
- www.devreedzame.school/info
- www.wetten.overheid.nl

Gesprekken

- Gemeente Groningen
- Humanitas
- CSG Kluiverboom
- Openbaar Onderwijs
- B-slim buurtsportcoach
- Stichting WIJ
- SKSG
- Hanze Hogeschool Groningen

Bijlage 2: Toelichting op onze visie

De beschreven visie betreft de erkenning dat kinderen en jongeren volwaardige deelnemers zijn aan een leefbare en duurzame samenleving. Ze zijn actief betrokken bij de samenleving en bij beslissingen die een impact hebben op hun leven en leefwereld. Het belang van het kind en de jongere – het kindperspectief – staat centraal.

Beschermende factoren

Beschermende factoren dragen bij aan een positieve ontwikkeling van jeugdigen en bieden tegenwicht aan risico's waaraan jeugdigen worden blootgesteld. Onderstaande factoren zijn veelal complementair en ondersteunen elkaar wederzijds. Van belang is dat er binnen het gezin, op school en de wijk/gemeenschap aandacht is voor deze factoren:

1. Sociale binding
2. Betrokkenheid
3. Prosociaal (i.t.t. asociaal) en positief gedrag
4. Erkenning en waardering
5. Steun (van belangrijke volwassenen en voorzieningen in de omgeving)
6. Constructieve tijdsbesteding
7. Competenties (sociaal, emotioneel en gedragsmatig)
8. Cognitieve vaardigheden
9. Schoolmotivatie
10. Positieve identiteit

Naast individuele (constitutionele) eigenschappen (zoals geslacht, sociale instelling en een veerkrachtig temperament) zijn er factoren die betrekking hebben op vaardigheden van de jeugdigen zelf. Bovendien spelen factoren in de omgeving van de jeugdigen, met name in hun relaties met hun ouders/opvoeders en andere belangrijke volwassenen en instituties en in de kansen die hen vanuit de omgeving geboden worden, een belangrijke rol. Daarom vinden we het gehele systeem belangrijk.

Al op jonge leeftijd wordt de basis gelegd voor vaardigheden die het kind nodig heeft voor zijn/ haar ontwikkeling. De meeste ouders en verzorgers slagen erin om hun opvoedingsopgaven te volbrengen, wat een steeds grotere positieve invloed heeft op het ontwikkelingsverloop van de jeugdige. De balans tussen deze risico- en beschermende factoren is van cruciaal belang bij het wel of niet problematisch verlopen van de ontwikkeling.

Alle jonge mensen hebben hoop en optimisme nodig. Die vormen immers de motor van hun persoonlijke ontwikkeling. In de opvoeding en het onderwijs zouden we ons steeds moeten afvragen hoe we jonge mensen kunnen helpen om met een hoopvolle en optimistische blik naar de toekomst te kijken. We willen ervoor zorgen dat kinderen altijd een perspectief leren zien. Een onderzoekende en nieuwsgierige houding helpt kinderen grip te leren krijgen op hun wereld, en kan bijdragen aan een optimistisch wereldbeeld.

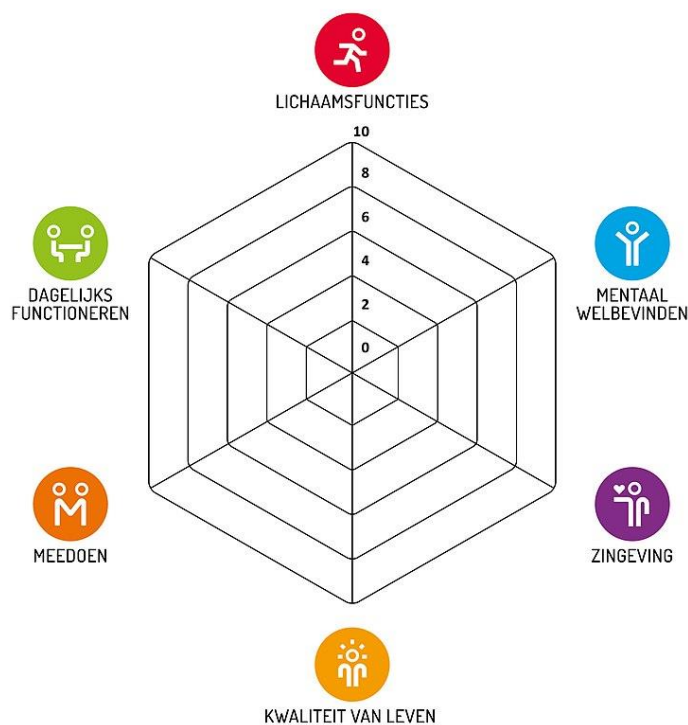
Het is belangrijk om onze jeugd te stimuleren om ervaringen op te doen, en een veilige haven te bieden. Tegelijkertijd is het van belang om duidelijke regels en structuur te bieden zodat zij op koers kunnen blijven als er gevaar dreigt. Behalve een veilige haven willen we dus ook betrouwbaarheid en sterke ankers stimuleren.

Om er zorg voor te dragen dat jeugdigen in Groningen opgroeien in een positieve sociaalpedagogische en veilige omgeving, die hun sociaal emotionele vorming bevordert en hen stimuleert tot burgerschapsvorming en gemeenschapszin, werken we al sinds jaren in meerdere wijken in Groningen met de methodiek Vreedzaam. “De Vreedzame School is een compleet

programma voor basisscholen voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap, en staan open voor de verschillen tussen mensen.”

Onze visie Positief Opgroeien omarmt ook het gedachtegoed van Positieve gezondheid. Positieve gezondheid gaat over het vermogen om veerkrachtig te zijn, de regie te voeren en zich aan te passen. Zo worden mensen aangesproken op hun vermogen tot actie en niet benaderd als passieve zieke of als ‘patiënt’. Positieve Gezondheid betekent dat iemand zingeving ervaart en vaardigheden ontwikkeld heeft om de uitdagingen van het leven aan te kunnen.

Er zijn zes dimensies waarmee men ‘gezondheid’ in kaart kan brengen. De zes dimensies zijn verwerkt in een zogenaamd spinnenwebdiagram (zie onderstaand figuur). Het spinnenweb is bedoeld als leidraad voor een gesprek, bijvoorbeeld tussen professional en cliënt/ patiënt over diens gezondheid en welbevinden volgens de zes dimensies en de eventuele wens om iets te veranderen. Niet het oordeel van de professional staat centraal, maar dat wat de persoon zelf belangrijk vindt en waar hij of zij aan wil werken.



Institute for Positive Health (IPH) | mijnpositievegezondheid.nl | Gespreksinstrument 1.0

Figuur: Spinnenwebdiagram positieve gezondheid

Bijlage 3:Wet- en regelgeving

1. Landelijk beleid

De volgende wet- en regelgeving ligt ten grondslag aan ons beleid:

- Jeugdwet
- Wet Primair Onderwijs
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning
- Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (OKE)
- Wet Kinderopvang
- Wet Innovatie en kwaliteit kinderopvang (IKK)
- Participatiewet
- Wet publieke gezondheid

De Wet passend onderwijs werd op 5 november 2012 in het Staatsblad gepubliceerd. De wet trad grotendeels in werking op 1 augustus 2014. Hiervoor trad er een wijziging op in de volgende wetten:

- Wet op het primair onderwijs
- Wet op de expertisecentra
- Wet op het voortgezet onderwijs
- Wet educatie en beroepsonderwijs passend onderwijs
- Leerplichtwet

De RMC-wetgeving is niet in een aparte wet vastgelegd. In de Wet op het Voortgezet Onderwijs (Wvo), de Wet educatie en beroepsonderwijs (Web) en de Wet op de expertise centra (Wec) zijn een aantal artikelen opgenomen over voortijdig schoolverlaten en de functie van de RMC hierin.

Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten; houdende wijziging van de regio-indeling en regels voor de berekening en betaling van de specifieke uitkering voor de regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten)

Jongeren zijn leerplichtig van de eerste dag van de maand dat ze vijf jaar zijn geworden tot het eind van het schooljaar waarin ze 16 jaar worden. Als zij op dat moment nog geen startkwalificatie hebben behaald, blijven ze kwalificatie plichtig tot ze 18 jaar zijn of tot zij de startkwalificatie hebben behaald. Jongeren tussen de 18 en 23 jaar zonder startkwalificatie worden op basis van de regionale meld- en coördinatie wet (RMC-wet) door de gemeente geregistreerd, gevolgd en gestimuleerd om dit alsnog te doen.

De landelijke monitor volgens BRON brengt het aantal schoolverlaters op de peildatum van 1 oktober in beeld. Dit zijn jongeren die in een bepaald jaar op school zitten en op 1 oktober van het jaar daarop de opleiding verlaten hebben en nog geen startkwalificatie hebben.

Doel Regionaal Meld- en coördinatiepunt voortijdige schoolverlaters (RMC):

Samenwerkingsverband van ketenpartners en gemeenten met als doel de melding en registratie van voortijdige schoolverlaters en zorgdragen voor doorverwijzing en herplaatsing in het onderwijs. Doel is het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters terug te dringen.

2. Decentralisatie sociaal domein

Jeugdwet

De gemeente is als gevolg van de nieuwe Jeugdwet verantwoordelijk voor alle jeugd- en opvoedhulp, de jeugdbescherming en jeugdreclassering en de aanpak van kindermishandeling. Ook de jeugd-GGZ en de ondersteuning van kinderen met een lichte verstandelijke beperking zijn gemeentelijke verantwoordelijkheden.

De uitdagingen die de decentralisatie van de jeugdhulp, de WMO, de Participatiewet (2015) en de invoering van Passend onderwijs (2014) met zich meebrengen vragen om een meer integrale, gebiedsgerichte en preventieve benadering.

Binnen het sociaal domein hebben we meer verantwoordelijkheden in de zorg voor onze jeugd gekregen. De huidige gemeentelijke ambitie van het sociaal domein is als volgt omschreven:

‘We willen toe naar een gebiedsgerichte sociale infrastructuur en ondersteuningspraktijk, die – aansluitend op de eigen mogelijkheden van inwoners en de directe omgeving – een resultaatgerichte ondersteuning aan inwoners biedt, waarbij de nadruk ligt op het voorkomen of verminderen van sociale problemen en het vergroten van de eigen regie en meedoen aan de Groninger samenleving.’

Het jeugdbeleid Positief Opgroeien geeft mede uitvoering aan de wettelijke verantwoordelijkheden die bovengenoemde (en aanpalende) beleidsterreinen op het terrein van jeugdigen met zich meebrengen. Iedere gemeente is zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet en de daaruit voortvloeiende beleidsontwikkeling.

De jeugdzorg is overgeheveld naar de gemeenten die zich in hun beleid moeten richten op:

- het probleemoplossend vermogen versterken van kinderen en jongeren, hun ouders en sociale omgeving;
- de opvoedcapaciteiten van de ouders en de sociale omgeving;
- preventie en vroegsignalering;
- het tijdig bieden van de juiste hulp op maat;
- effectieve en efficiënte samenwerking rond gezinnen

De stelselwijziging is geen doel, maar een middel om een concrete omslag (transformatie) in de zorg voor jeugd te realiseren. De transformatiedoelen zijn:

- Meer preventie, meer eigen verantwoordelijkheid, meer benutten van ‘eigen kracht’ en het sociale netwerk van kinderen en hun ouders.
- Kinderen en jongeren naar vermogen mee laten doen, laten participeren. Daarom willen we normaliseren, ontzorgen en niet onnodig medicaliseren.
- Sneller jeugdhulp op maat, dicht bij huis, om zo het beroep op gespecialiseerde zorg te verminderen.
- Betere samenwerking rond gezinnen: 1-gezin, 1-plan, 1-regisseur, o.a. door ontschotting van budgetten.
- Meer ruimte voor professionals, door de regedruk serieus terug te dringen.

Dit jeugdbeleid Positief Opgroeien richt zich op preventie, op het versterken van eigen kracht, op het voorkomen van (risico’s) op problemen, op het terugdringen van thuiszitten en voortijdig school verlaten (zonder startkwalificatie) en op het terugdringen van de vraag naar individuele jeugdhulp. Om dit te bewerkstelligen hebben we in onze gemeente onder andere hard gewerkt aan de oprichting van de WIJ teams en de totstandkoming van Stichting WIJ.

Wmo

Wijzigingen in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) geven de gemeente naast de bestaande taken ook de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van mensen thuis, de dagbesteding (inclusief vervoer), ‘kortdurend verblijf’ buitenshuis en het beschermd wonen.

Participatiewet

Door de nieuwe Participatiewet is er vanaf 2015 geen nieuwe instroom meer in de sociale werkvoorziening. De gemeente is verantwoordelijk voor het organiseren van beschermd werk. De Wajong staat vanaf 2015 alleen nog open voor jonggehandicapten die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Per 1 januari 2015 is de huidige Wet werk en bijstand (Wwb) vervangen door de Participatiewet. De Wet maatregelen Wwb maakt per 1 januari 2015 ook deel uit van de Participatiewet.

Bijlage 4 : Feiten en cijfers

Voor de feiten en cijfers zijn de bronnen gebruikt, zoals die benoemd staan in bijlage 1. Met name is gebruik gemaakt van Kinderen in Tel, de Gezondheidsmonitor Jeugd van de GGD, Monitor van de Hanze Hogeschool, het CBR en de Basismonitor Groningen.

Gezondheidsmonitor Jeugd

Gemeenten, provincies en het Rijk hebben inzicht nodig in de gezondheid en gezondheidsbeleving van burgers om goed gezondheidsbeleid te maken. Daarom onderzoeken de GGD Gemeentelijke/gewestelijke gezondheidsdienst 'en, RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en CBS Centraal Bureau voor de Statistiek de gezondheid, leefstijl en sociale situatie op lokaal, regionaal en landelijk niveau met de Gezondheidsmonitors. De Gezondheidsmonitor Jeugd vindt elke vier jaar plaats. In 2020 komt er een nieuwe monitor uit, met actuele cijfers.

Databoek Kinderen in Tel

Het Databoek Kinderen in Tel laat zien in welke Nederlandse gemeenten er positieve ontwikkelingen zijn, maar ook waar de verschillen in leefsituatie zitten. Voor alle gemeenten en provincies in Nederland, grotendeels zelfs tot op wijkniveau, worden het databoek de gegevens uit verschillende jaren vergeleken. Daardoor ontstaat een helder beeld van het welzijn van kinderen en jongeren op lokaal niveau. Het meest recente databoek is van het jaar 2016.

Basismonitor Groningen

De Basismonitor is bedoeld om één toegankelijk digitaal punt te zijn om beleidsrelevante gegevens van de gemeente Groningen beschikbaar te stellen.

Voor de Basismonitor is de volgende opbouw gebruikt als 'doelenkader' voor Opgroeien (breed), de indicatoren zijn hier om heen geformuleerd (en o.b.v. het bredere conceptuele kader ervan) :

- “Groningen is een gemeente,
waar een ieder gelijkwaardige kansen en mogelijkheden moet hebben op een goede kwaliteit van leven;
en daartoe willen we dat;
- álle kinderen en jongeren kunnen opgroeien binnen een pedagogisch gezonde, stimulerende en veilige omgeving (gezond, kansrijk en veilig);
 - álle kinderen en jongeren zich de benodigde (levens-)vaardigheden eigen kunnen maken om zich te kunnen ontwikkelen tot zelfstandige, redzame individuen; (onderwijs en talentontwikkeling)
 - álle kinderen en jongeren kans zien om vanuit deze basis de eigen talenten te ontdekken, (verder) te ontwikkelen en zich als individu te ontplooiën en gewaardeerd te voelen; (sociale ontplooiing en verantwoordelijk gedrag)
- teneinde dat:
- álle kinderen en jongeren zich weten te vormen - naar eigen aard en vermogen - tot perspectiefrijke, participerende en verantwoordelijke volwassenen;
- waarbij;
- de pedagogisch omgeving hier wordt gezien in brede zin en wordt vormgegeven door de eigen primaire relaties, maar ook door bijvoorbeeld scholen en het verenigingsleven.”

De huidige gemeente Groningen omvat per 1 januari 2019 de voormalige gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Deze gemeente had in januari 2020 231.309 inwoners. Groningen is een jeugdige en nog steeds groeiende stad. Op 1 januari 2019 waren er 90.468 personen binnen de leeftijdsgroep van 0 tot en met 26 jarigen woonachtig in de (nieuwe) gemeente Groningen, hetgeen neerkomt op ca. 39% van de totale populatie (231.309 inwoners).

Binnen deze groep (0 t/m 26 jarigen) bedroeg het aantal 0 tot en met 17 jarigen gemeente breed in totaal 34.724 personen (ca. 15%) en het aantal 18 tot en met 26 jarigen in totaal 55.744 personen (ca. 24%). Deze laatste (sub)groep is - zeker in vergelijking met andere grote steden - relatief groot in Groningen, hetgeen ook voor een substantieel deel kan worden toegeschreven aan de grote groep (binnenlandse en buitenlandse) studenten die hier studeert en woonachtig is.

De subgroepen die binnen de leeftijdsgroep 0 tot en met 17 jarigen zijn te onderscheiden zijn verhoudingsgewijs redelijk evenwichtig verdeeld; het aantal 0 tot en met 3 jarigen telde in 2019 in totaal 7.953 personen (ca. 3.4%), voor het aantal 4 tot en met 12 jarigen en het aantal 13 tot en met 17 jarigen bedroegen dit respectievelijk 17.122 (ca. 7.4%) en 9.649 personen (ca. 4.2%).

In absolute zin zijn de aantallen kinderen en jongeren in de gemeente Groningen over de afgelopen 10-15 jaar gestaag toegenomen, hoewel er hierbij tussentijds wel sprake is geweest van lichte schommelingen en zelfs beperkte afnames. Dit laatste beeld komt met name naar voren wanneer specifiek wordt gekeken naar de groep 0 tot en met 3 jarigen. Tussen 2018 en 2019 is een grote sprong in aantallen te zien, hetgeen zich uiteraard laat verklaren door de gemeentelijke herindeling. In absolute aantallen is de groep 4 tot en met 12 jarigen hierdoor het meest toegenomen.

Thema: Kansrijk

Kansrijke start en onderwijsachterstanden. In het basisonderwijs loopt 7% van de leerlingen risico op onderwijsachterstand doordat hun ouders een lage opleiding hebben (voormalig leerlinggewicht). In sommige wijken van Groningen is dit percentage relatief hoog, zoals in De Hoogte (28%) en Selwerd (18%). Kinderen met een leerlinggewicht (basisonderwijs) wonen met name in de wijken: de Hoogte, Selwerd, de Wijert, en Beijum. De achterstand van leerlingen met een migratieachtergrond is de laatste jaren sterk verminderd.

Armoede. Een op de 6 jeugdigen in de gemeente Groningen leeft in armoede en loopt dus een risico op gezondheids- en ontwikkelingsachterstand, aangezien armoede daarvoor een belangrijke indicator is. De missie in ons armoedebeleid is om de z.g. intergenerationele armoedeoverdracht - armoede-overdracht van ouder op kind - te doorbreken zodat alle kinderen dezelfde kansen hebben.

Voortijdig schoolverlaten en thuiszitten. In de stad Groningen zegt 50% van de jongeren dat ze school (VO) leuk vinden. Gunstig is dat het aantal *voortijdige schoolverlaters* is gedaald: van boven de 500, acht jaar geleden via 295 in het schoolseizoen 2013-2014 tot 237 in het schoolseizoen 2014-2015. In het schoolseizoen 2017-2018 is het aantal 303, inclusief Haren en Ten Boer. Het percentage ligt al jaren rond de 2,5 procent. Als we in dit verband over kwetsbare jongeren spreken zijn dit vooral leerlingen van het voortgezet speciaal onderwijs (vso), leerlingen van het praktijkonderwijs (pro), studenten van de entreeopleidingen en van sommige mbo 2-opleidingen en jongeren die zonder startkwalificatie de school verlaten hebben.

Landelijk is er weinig zicht op de groep *kwetsbare leerlingen*. Ook van veel thuiszitters en voortijdig schoolverlaters – jongeren die niet bij onderwijs ingeschreven staan - is niet bekend wat ze doen. In Groningen wordt hier sterk op ingezet. Landelijk is het aantal *thuiszitters* sinds de invoering van passend onderwijs in 2014 gestegen en ook de laatste jaren neemt het aantal thuiszitters niet af. Ook het percentage *langdurige thuiszitters* (langer dan 3 maanden) neemt de laatste 4 jaar toe (OCW, 2019). In Beijum wonen relatief de meeste jongeren zonder startkwalificatie. Gevolgd door de Hoogte, De Wijert en Selwerd. Leerlingen en studenten haalden de laatste jaren steeds vaker (en sneller) een diploma op een hoger niveau. Dit geldt in het bijzonder voor het mbo.

Hoogpresteerders. Uit het databoek Kinderen in tel zien we landelijk een daling van hoogpresteerders. Deze daling is goed zichtbaar in lange termijn trends in internationale studies, voor het primair onderwijs (PO) en voortgezet onderwijs (VO).

Verschillen in arbeidsmarktpositie. Er zijn verschillen in arbeidsmarktpositie tussen MBO'ers, HBO'ers en WO'ers. Landelijk is in 2015 de stijging van het percentage werkloze jongeren ten opzichte van het jaar daarvoor relatief groot: van 1,27% naar 1,52%. Het percentage werkloze jongeren is in 2015 het hoogst in de provincie Groningen.

Het lukt kwetsbare groepen leerlingen en studenten nog altijd slecht om een goede plek te vinden op de arbeidsmarkt. Zo heeft slechts een kwart van de leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs

(VSO) na een jaar een baan. Ook studenten met een entree-diploma en uitvallers uit het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) vinden minder snel een baan dan medestudenten uit het MBO, zelfs in deze tijd van hoogconjunctuur. De arbeidsmarkt lijkt onvoldoende open te staan voor kwetsbare leerlingen en studenten. Waar leraren in het VSO en MBO deze jongeren steeds beter voorbereiden, lijken werkgevers het nog te vaak af te laten weten.

GWU van 26 jaar en jonger - Gebiedsdelen		
	2018	2019
Gebiedsdeel Centrum	270	250
Gebiedsdeel Zuid	450	350
Gebiedsdeel Oude Wijken	610	530
Gebiedsdeel West	450	410
Gebiedsdeel Oost	330	280
Gebiedsdeel Ten Boer	20	20
Gebiedsdeel Haren	10	10
Totaal	2140	1850

Tabel: Geregistreerd Werkzoekenden UWV. Bron: UWV werkbedrijf

Thema: Gezond

	Gewicht groep 7 basisschool	Voldoet aan NNGB	Alcohol	Binge drinken	Roken	Cannabis	Seksueel actief	Psychosociale gezondheid
Groningen	Normaal gewicht: 77% Overgewicht: 16% (2015) Ondergewicht: 6%	21% 2015: 18%	13% klas 2 VO 41% klas 4 VO	41% klas 4 VO 10% klas 2 VO	4% klas 2 VO 13% klas 4 VO	4% klas 2 VO 17% klas 4 VO	7% klas 2 VO 25% klas 4 VO	17% klas 2 VO 18% klas 4
Ten Boer	-	28%	-	-	-	-		
Haren	Normaal gewicht: 82% Overgewicht: 10% Ondergewicht: 8%	20% 2015: 13%	8% klas 2 VO 63% klas 4 VO	2% klas 2 VO 52% klas 4 VO	0% klas 2 VO 2015: 7% klas 4 VO	2% klas 2 VO 14% klas 4	2% klas 2 VO 15% klas 4 VO	14% klas 2 VO 11% klas 4 VO

Tabel: gezondheidscijfers 2017 (tenzij anders vermeld)

Gewicht. In 2015 heeft 16% van alle kinderen in groep 7 in de stad Groningen overgewicht; 77% heeft een normaal gewicht; en 6% heeft ondergewicht. In Haren heeft in 2015 82% een normaal gewicht; 10% overgewicht; en 8% ondergewicht. In Ten Boer is dit: 75% normaal gewicht; 17% overgewicht; en 8% ondergewicht. De trend op het gebied van gewicht is een vrijwel rechte lijn. Vanaf 2011 is er weinig verandering te zien voor de stad Groningen. In Ten Boer en Haren zien we dat het gezonde gewicht heeft toegenomen (van 75% in 2011 naar 82% in 2015). Het percentage ondergewicht is afgenomen.

Bewegen. Het percentage jongeren dat voldoet aan de NNGB (De Nederlandse Norm Gezond Bewegen) is in de stad Groningen in 2017 21% (in 2015 was dit 18%). In Ten Boer voldoet in 2017 28% van de jongeren aan de norm en in Haren 20% (in Haren is sprake van een duidelijke opwaartse trend; in 2015 was dit nog 13%). Landelijk sport bijna 75% van de jeugd wekelijks bij een sportclub, maar in de stad Groningen ligt dit percentage lager.

De trendlijn van het percentage jongeren dat voldoet aan de NNGB verloopt in 2017 voor Ten Boer vlak, terwijl we voor de stad en voor Haren lichte opwaartse lijn zien.

Alcohol. In 2017 zeggen 13% van de jongeren in klas 2 VO in de stad Groningen dat ze recent alcohol heeft gedronken (dalende trend) en in klas 4 VO is dit 41% (geen dalende trend). Het binge drinken is in 2017 in klas 4 41% en in klas 2 VO 10%. Dit percentage ligt op VMBO niveau iets hoger dan op Havo/ VWO niveau. Ook in Haren is sprake van een dalende trend: van 23% in 2008 naar 8% in 2017 bij leerlingen van klas 2 VO; bij leerlingen in klas 4 VO is dit 63%. Het binge drinken van leerlingen klas 4 VO in Haren is echter sterk gestegen naar 52% en ligt boven het provinciaal gemiddelde. In klas 2 VO is dit 2%, ruim onder het provinciaal gemiddelde. Er zijn geen cijfers over Ten Boer beschikbaar.

Roken. Tussen 2008 en 2017 zien we een afnemende trend voor wat betreft het rookgedrag. In 2017 zegt 4% van de jongeren in klas 2 VO en 13% in klas 4 VO in de stad Groningen te roken. In Haren ligt dit percentage respectievelijk op 0% en op 7%. Er zijn geen specifieke cijfer over ten Boer beschikbaar.

Cannabis. Ook met het percentage cannabisgebruik zien we in de stad Groningen voor klas 2VO een dalende trend. In 2017 zegt 4% van de leerlingen de afgelopen maand gebruikt te hebben tegen 17% in klas 4 VO. In Haren is dit 2% in klas 2 VO en 14% in klas 4. Er zijn geen specifieke cijfer over ten Boer beschikbaar

Seksueel actief. In de stad Groningen zien we in 2017 wat betreft het percentage jongeren dat seksueel actief is, een duidelijk verschil tussen VMBO niveau (23%) en HAVO/VWO niveau (13%). Het betreft hier 7% vanuit klas 2 VO en 25% klas 4 VO. In Haren is dit in klas 2 VO 2% en in klas 4 VO 15% .

Psychosociale gezondheid van jongeren. Voor wat betreft de psychosociale gezondheid, is in 2015 het aandeel jongeren (klassen 2 en 4 VO) met een verhoogd risico op psychosociale problemen in de stad Groningen 14,8% (SPT: 12,5%). In 2017 had 17% van de leerlingen in klas 2 VO een verhoogd risico op psychosociale problemen en 18% van klas 4 VO. In Haren scoorde 14 procent van de jongeren op een (matig) verhoogd risico op psychosociale problemen (11 % van klas 4 VO). In Haren zien we vanaf 2012 een lichte afname van het percentage jongeren 2 VO dat een (matig) verhoogd risico heeft op psychosociale problemen (van 16% naar 14%). In Groningen zien we dat het percentage in klas 2 VO in vergelijking met 2015 ook vrijwel hetzelfde is gebleven. In klas 4 VO is het licht gestegen van 15% in 2015 naar 18% in 2017.

Weerbaarheid. Aandeel jongeren (klassen 2 en 4VO) dat zich onvoldoende weerbaar voelt (2015) is in Groningen stad 7.3% (SPT: 6,7%).

Perinatale sterfte. Als we kijken naar de cijfers op die gebieden dan zien we dat het aantal zuigelingen dat jaarlijks overlijdt, landelijk gestaag aan het afnemen is. De exacte oorzaken weten we niet, maar we weten wel dat de zorg aan kwetsbare zwangeren en de communicatie tussen professionals in de geboortezorg verbeterd.

Thema: Veilig

Pesten. Als we kijken naar de cijfers op gebied van pesten, dan zien we dat de stad Groningen op de 4e plaats (van de 12 Groninger gemeenten) staat (waarbij 1 het slechts scorende is). In 2015 gaf 12% van de jongeren uit klas 2 van het VO aan structureel gepest te worden. In klas 4 van het VO was dat

2%. Een groot verschil dus tussen klas 2 en klas 4 van het VO. In 2015 zegt 26% van de leerlingen in klas 2 VO in de toenmalige gemeente Groningen onvoldoende weerbaar te zijn in de klas. Voor klas 4 VO is dat zelfs 46%. Dit ligt ruim boven het provinciaal gemiddelde (23%). In 2015 zegt 10% van de jongeren in klas 4 uit Haren onvoldoende weerbaar te zijn in de klas. Er zijn nog geen trendcijfers beschikbaar op weerbaarheid.

Conflictscheidingen. Landelijk maken jaarlijks ongeveer 6.000 minderjarige kinderen een complexe scheiding van hun ouders mee. Ongeveer 10 tot 15 procent van alle scheidingen is een vechtscheiding. Deze scheidingen kenmerken zich door hevige ruzies en geen enkel contact tussen de ouders. Het aantal onderzoeken dat de Raad voor de Kinderbescherming uitvoert in het kader van een conflictscheiding is sinds 2012 met vier procent gestegen naar 23%, mogelijk een teken dat de complexiteit in deze zaken is toegenomen.

Kindermishandeling en huiselijk geweld. Volgens het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) worden er naar schatting ieder jaar 119.000 kinderen mishandeld, misbruikt of verwaarloosd. Dat komt neer op ongeveer 3 procent van alle kinderen in Nederland. In 2019 is het aantal aangiften van zedenmisdrijven in de stad Groningen 87. Dit betreft overigens niet alleen jeugdigen.

Toegang tot jeugdhulp. Historisch gezien is Groningen al lange tijd een van de regio's met de hoogste jeugdhulpcijfers, ook in onze gemeente. In 2018 waren er 35.000 jongeren van 18- in de gemeente Groningen. Daarvan ontvangen 5.200 jongeren jeugdhulp met een indicatie. Die jongeren komen op een verschillende manier terecht bij jeugdhulp. 55% wordt doorverwezen via de huisarts, 25% via de WIJ teams, 10% via de rechter en 10% via gecertificeerde instellingen. Kwetsbare jongeren die 18 worden, ervaren nog steeds veel problemen bij de overgang van de jeugdhulp naar de volwassenenzorg: bij het regelen van wonen, school, inkomen, werk en zorg. Uit landelijk onderzoek blijkt dat de beweging naar meer gezinsgerichte opvang nog onvoldoende van de grond komt. Er wonen nog steeds te weinig kinderen (die in zorg zijn) in een vorm die zo thuis mogelijk is. Ook zitten er in Nederland nog teveel kinderen thuis zonder een passend aanbod uit onderwijs, zorg of beide.

Jeugdcriminaliteit; In de gemeente Groningen zegt 9% van de bewoners overlast te ervaren door groepen jongeren in de eigen buurt. Op eenvolgend ligt dit gemiddelde percentage hoger in de binnenstad, de Hoogte en Beijum. Het percentage kinderen dat te maken heeft met een maatregel jeugdbescherming neemt vanaf 2011 gestaag af: van 1,29% in 2011 naar 1,11% in 2015. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt wanneer een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jongere in de leeftijd van 0 tot 18 jaar (ernstig) wordt bedreigd. Het aantal verwijzingen naar Halt (per 1000 jongeren) (2018) in de gemeente Groningen is 17,1%

Thema: Stem

Kennis over de manier waarop de samenleving 'in elkaar zit' en hoe de democratie 'werkt', blijft achter bij landen om ons heen. Ook het vertrouwen in eigen vaardigheden om actief aan de samenleving mee te doen is bescheiden. Tussen 2009 en 2015 is de burgerschapskennis enigszins toegenomen, behalve in het VMBO. 14-jarigen hebben minder burgerschapskennis en –vaardigheden dan leerlingen in vergelijkbare landen. Scholen die extra in burgerschap investeren, lijken over de tijd betere uitkomsten te behalen.

Daarnaast zien we dat het aandeel gemeenten dat aangeeft jeugdigen te betrekken bij gemeentelijk beleid bijna verdubbeld is: van veertig procent in 2009 naar 73 procent in 2016. Gemeenten zijn in vergelijking met 2009 nu ook actiever op vooral de hoogste niveaus van jeugdparticipatie: het geven van inspraak en het stimuleren van het eigen initiatief van jeugdigen. Jeugdparticipatie krijgt vooral vorm door contacten met een groep jongerenvertegenwoordigers uit de gemeente en door het organiseren van panels/debatten.

Bijlage 5: Doelen per thema

Hieronder ziet u een schematische weergave van de doelen per thema. De huidige situatie en de risico's geven aan waarom we hiervoor kiezen en de gewenste situatie geeft aan wat we willen bereiken. Om problemen te voorkomen of te verminderen kunnen interventies ingezet worden gericht op de jeugdige zelf en/of op zijn omgeving. Interventies zijn effectiever naarmate ze enerzijds breed van opzet zijn (d.w.z. ingrijpen in meerdere domeinen van het kind) en anderzijds toegesneden zijn op de individuele situatie van de jeugdige. Deze (mix van) interventies, maatregelen, projecten of programma's worden op basis van deze Kadernota uitgewerkt, en worden hier verder niet benoemd.

	Huidige situatie/ risico's	Gewenste situatie	Doelen
Kansrijk	-Tekortschietend opvoedklimaat in de leefomgeving van het kind -Opgroeien in armoede -Laaggeletterdheid	-Positief opvoedklimaat in alle leefomgevingen van het kind -Optimale schoolloopbanen	Alle kinderen maken optimaal gebruik van kansen binnen voorschoolse voorzieningen en het onderwijs
	Schoolverzuim, schooluitval, thuiszitters. Doorstroom naar werk, arbeidsparticipatie.	Alle kansen om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. Alle jongeren hebben kansen op een passende schoolloopbaan en een kans op werk.	Geen jeugdigen zitten zonder onderwijs thuis, alle jeugdigen halen een startkwalificatie en hebben kans op werk.
	Sociale uitsluiting, beperkte zelfredzaamheid kwetsbare groepen	Opgroeien met voldoende (materiele) middelen Sociale- aansluiting, cohesie, participatie kwetsbare groepen	Geen kinderen en jongeren groeien op met de belemmeringen van armoede in het gezin.
Gezond	Opvoedvaardigheden Geboortezorg/ sterfte/ vroegsignalen kwetsbare zwangeren	Baby's worden gezond en op tijd geboren. Ze wonen daarna veilig thuis.	Alle kinderen hebben een kansrijke start vanaf de geboorte.
	Middelen- en drugsgebruik, verslaving	Gezonde leefstijl	Alle jeugdigen hebben een gezonde en actieve leefstijl
	Over- en ondergewicht	Gezond gewicht	
	GGZ problematiek, depressie, angst	Mentaal welbevinden	Alle jeugdigen ervaren een betere psycho- sociale gezondheid.
Veilig	Pesten Conflict scheidingen Huiselijk geweld Kinder mishandeling	Veilige omgeving. Veilige school, veilige Internetomgeving Veilige hechting, veilige thuissituatie. Elke jeugdige voelt zich veilig.	Alle jeugdigen groeien op in een veilige thuissituatie, een veilige buurt en een veilige opvang- en schoolomgeving.
	Jeugdcriminaliteit	Pro sociaal gedrag Sociale aansluiting, zingeving	Geen jeugdigen maken zich schuldig aan criminaliteit.
	Onvoldoende passend aanbod	Passend aanbod, goede signalering en toeleiding	Een betere toegang tot (jeugd)hulp voor jeugd en gezinnen.
Stem	-Kennis over de manier waarop de samenleving 'in elkaar zit' en hoe de democratie 'werkt' -Vertrouwen in eigen vaardigheden om actief aan de samenleving mee te doen is bescheiden. -Betrokkenheid bij diverse domeinen. -Eigen initiatief van jeugdigen	-Een klimaat van respect en acceptatie, waarin er naar elkaar wordt geluisterd, en met elkaar wordt gesproken en gedeeld. -Conflicthantering en nemen van verantwoordelijkheid	-Een betekenisvol leven; Jeugdigen hebben het gevoel dat ze ertoe doen. -Alle jeugdigen voelen zich verantwoordelijk voor zichzelf en hun omgeving -Alle jeugdigen zijn zich ervan bewust dat ze invloed hebben

Gebaseerd op bron: Preventiematrix NJI

5.1 Kansrijk

Gewenste situatie

Het is voor kinderen en jongeren belangrijk dat zij alle kansen krijgen om hun talenten te ontdekken en verder te ontwikkelen. Dat zij opgroeien in een kansrijke omgeving. Met vroegtijdige signalering van problemen en knelpunten zorgen we ervoor dat we er vroeg, zo mogelijk al tijdens de zwangerschap, bij zijn en er geen jeugdigen tussen wal en schip terecht komen.

Huidige situatie en risico's

Wanneer kinderen weinig of geen kansen hebben, kan er van alles aan de hand zijn. Er kan dan bijvoorbeeld sprake zijn van taal- of ontwikkelingsachterstanden of gedragsproblemen. Dit kan van invloed zijn op de gehele schoolcarrière.

In het basisonderwijs loopt 7% van de leerlingen risico op onderwijsachterstand doordat hun ouders een lage opleiding hebben. In sommige wijken van Groningen is dit percentage hoger.

Taalachterstanden is een belangrijk thema binnen de voorschoolse voorzieningen en het onderwijs. In Groningen loopt 1 op de 6 kinderen het risico om op te groeien in armoede.

Gunstig is dat het aantal voortijdige schoolverlaters is gedaald (naar 303). Het aantal thuiszitters is sinds de invoering van passend onderwijs in 2014, gestegen.

Leerlingen en studenten haalden de laatste jaren steeds vaker een diploma op een hoger niveau. Landelijk is in 2015 de stijging percentage werkloze jongeren ten opzichte van het jaar daarvoor relatief groot. Het lukt kwetsbare groepen leerlingen en studenten nog altijd slecht om een goede plek te vinden op de arbeidsmarkt.

Doelen

De doelen van kansrijk opgroeien hebben we als volgt geformuleerd:

- Alle kinderen maken gebruik van kansen binnen voorschoolse voorzieningen en het onderwijs.
- Geen jeugdigen zitten zonder onderwijs thuis, alle jeugdigen halen een startkwalificatie en hebben kans op werk.
- Geen kinderen en jongeren groeien op met de belemmeringen van armoede.

Resultaten die we willen behalen

Kansen voor (jonge) kinderen en hun ouders

- Vroegsignalering en ondersteuning vanaf – 9 maanden en voorlichting aan kwetsbare ouders/gezinnen.
- Meer kinderen 0-6 jaar maken gebruik van Voor- en Vroegschoolse Educatie.
- Meer zicht op de problematiek van segregatie in het onderwijs en de oplossingen daarvoor.

Thuiszitters en startkwalificatie

- Zorgdragen voor een doorgaande lijn van voorschoolse voorziening naar PO en van PO naar VO, met name voor leerlingen waarvoor op dit moment in het PO en VO geen structureel onderwijsaanbod passend is.
- Terugdringen van tussentijdse instroom in het SBO en SO, bij jonge 'risico'-kinderen, (dreigende) thuiszitters, bij leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.
- Mogelijke teruggeleiding naar (regulier) onderwijs of een ander passend onderwijs-zorgarrangement voor (dreigende) thuiszitters met complexe problematiek door inzet van onderwijsondersteuning en zorg.
- Afstemming van het onderwijstraject en de (arbeids)participatie voor leerlingen met (licht) verstandelijke beperking.
- Afstemming van de domeinen onderwijs, leerplicht/RMC, zorg en werk en/of participatie en zij dragen bij aan een optimaal toekomstperspectief van iedere jongere.

Armoede

- We luisteren naar kinderen en jongeren en toetsen onze plannen bij hen daar waar het gaat om hun leefwereld.
- Experimentele aanpakken gericht op doorbreken intergenerationele armoede.
- Gemeentebreed maatwerkinzet op gezinnen met een stapeling van problemen.
- Aandacht voor basisbehoeften en meedoen van kinderen.
- Inzet van ervaringsdeskundigen in generatiearmoede.

5.2 Gezond

Gewenste situatie

Het is voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren belangrijk dat zij zich lichamelijk fit voelen, en lekker in hun vel zitten. Om dit te bereiken is het nodig dat er voor ieder kind en jongere genoeg mogelijkheden zijn om buiten te spelen, te sporten en te 'chillen'. Een gezonde leefstijl, waaronder gezonde voeding, niet roken, geen middelengebruik en een gezond gewicht, dragen hieraan bij. Ook is er aandacht voor een goede psychosociale gezondheid.

Een goede voorbereiding op- en ondersteuning bij het ouderschap is essentieel. Dat kan al beginnen met preventie rond het krijgen van kinderen, juiste ondersteuning (uit eigen netwerk of daarbuiten) tijdens zwangerschap, de kraamtijd en daarna. Ouders zijn er 'klaar voor', qua netwerk, financiën, emotioneel e.d. Een kansrijke start bestrijkt alle domeinen in het leven van kinderen. En ondersteuning in ouderschap kan nodig zijn tot het 27^e levensjaar van het kind.

We werken vanuit het begrip van positieve gezondheid. Deze definitie van gezondheid gaat over de veerkracht van kinderen en jongeren. Om hun kracht aan te spreken in plaats van hun zwakte. We willen jeugdigen kansen bieden om hun talenten te ontwikkelen, actief mee te doen op school en met activiteiten in de vrije tijd.

Huidige situatie en risico's

Wanneer kinderen of jongeren zich niet gezond voelen kan er van alles aan de hand zijn. Er kan dan bijvoorbeeld sprake zijn van een ongezonde leefstijl of psychosociale problemen. In 2017 ervaren rond de 82% van de jongeren (12-18 jaar) hun gezondheid als (zeer) goed. De psychosociale gezondheid van de jeugd stabiliseert rond de 84%. Nog lang niet alle jeugd voldoet aan de norm voor gezond bewegen (82%). Toch wordt er door veel jongeren wekelijks gesport (75%). De meeste jongeren (groep 7) hebben een gezond gewicht, en de afgelopen jaren is dit bijna constant gebleven. Het alcoholgebruik onder jongeren neemt de afgelopen jaren iets af, evenals het rookgedrag en het gebruik van cannabis. Het slaapedrag van jeugdigen is op dit moment nog onvoldoende in kaart gebracht, maar interessant om nader te bekijken.

Doelen

De doelen van gezond opgroeien hebben we als volgt geformuleerd:

- Alle kinderen hebben een kansrijke start vanaf de geboorte.
 - Alle jeugdigen hebben een gezonde en actieve leefstijl.
 - Alle jeugdigen ervaren een goede psychosociale gezondheid.

Resultaten die we willen behalen

Kansrijke start

- Vanaf – 9 maanden voor de geboorte begeleiden en ondersteunen van ouders in hun opvoedingsvaardigheden, bij voorkeur door middel van (een mix van) bewezen effectieve interventies.

- Meer kinderen hebben een kansrijke start; knelpunten en problemen bij ouders worden eerder gesignaleerd en adequaat opgevolgd. Potentiele ouders in extreem kwetsbare situaties worden ondersteund om een bewuste keuze te maken voor anticonceptie of ouderschap.

Gezonde leefstijl

- Stimuleren van een gezonde leefstijl met name op het gebied van voeding, bewegen en middelen gebruik.
- In de nabijheid van de jeugd is voldoende ruimte voor sport en bewegen. Zoveel mogelijk jeugdigen komen in beweging en beleven plezier aan sporten en bewegen. Zo geven we alle jeugd een sportieve basis mee om zijn talent voor sport en bewegen te ontdekken en te ontwikkelen.

Betere psychosociale gezondheid

- Stimuleren van (vroeg)signalering en tijdige passende zorg voor jeugdigen met (risico op) psychosociale problemen.

5.3 Veilig

Criminaliteit jongeren

Jeugdgroepen kunnen in wijken en buurten voor overlast en criminaliteit zorgen. Het gaat in deze groepen vaak om kwetsbare jongeren. Wij willen deze overlast en criminaliteit verminderen en bestrijden en tegelijkertijd de jongeren perspectief bieden, hun weerbaarheid verhogen en voorkomen dat zij opnieuw in de fout gaan. Wij hanteren hierbij de aanpak problematische jeugdgroepen, die wij inzetten bij de eerste signalen van het ontstaan van een jeugdgroep. Wanneer een dergelijke groep is 'afgeschaald' houden wij de risicojeugd in beeld. Daarbij richten wij ons op de jongere zelf, zijn/haar (risico)gedrag, het gezin, het sociale netwerk en de wijk.

- De aanpak problematische jeugdgroepen, inclusief de Plus-Min-Mee methodiek, is ingebed in het reguliere jeugd- en veiligheidsbeleid. Het Groninger model is inzetbaar in alle wijken en dorpen, dus ook in Haren en Ten Boer.
- De coördinator Jeugd van het Actiecentrum Veiligheid en Zorg brengt samen met de WIJ-teams risicojeugd in beeld via het risico jongeren-overleg. Vooralsnog in een beperkt aantal wijken, maar het is de bedoeling dit de komende jaren stadsbreed uit te rollen;
- Het college heeft extra geld beschikbaar gesteld voor een verhoogde inzet van Halt in de aanpak problematische jeugdgroepen, voor het verlengen van de inzet van jeugdstraatwerkers om contact te leggen met (groepen) jongeren op straat, op school en bij (sport)activiteiten en om alle betrokken ketenpartners te trainen in de Plus Min Mee methodiek;
- Via de gelden van de Regiodeal zetten wij de komende jaren in op het versterken van de keten jeugd en veiligheid door het inzetten van twee jongerencoaches en het uitvoeren van de pilot preventieve vroegsignalering basisscholen in de noordelijke wijken. Daarnaast ontwikkelen wij een Top X aanpak voor die jongeren die blijven volharden in crimineel gedrag.
- Wij zetten in op het vergroten van de weerbaarheid van jongeren tegen cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.
- Wij werken met een ketenregisseur veiligheid en zorg om de regie en de coördinatie in de keten te verbeteren.

Bovenstaande maakt ook deel uit van het beleidskader Veiligheid 2021-2024.

Gewenste situatie

Het is voor kinderen en jongeren belangrijk dat zij opgroeien in een veilige leefomgeving en dat ze thuis, op school en op straat zich veilig voelen in een stabiele leefomgeving. Dat ze kunnen spelen en gewoon kind kunnen zijn. We vinden het belangrijk dat onze kinderen zich op jonge leeftijd veilig kunnen hechten en een veilige thuis- en schoolsituatie hebben. Dat zij zingeving ervaren en er sprake is van sociale aansluiting. Ook een (sociaal) veilige buurt en verkeersveiligheid dragen bij aan het veilig opgroeien van onze jeugd.

De fysieke omgeving nemen, dus onderwerpen aangaande o.a. verkeersveiligheid, speeltuinen en woningen, we in deze Kadernota verder niet mee.

Huidige situatie en risico's

Wanneer kinderen en jongeren zich niet veilig voelen kan er van alles aan de hand zijn. Er kan dan bijvoorbeeld sprake zijn van pesten, een onprettige scheiding van ouders, kindermishandeling, of crimineel gedrag. De gevolgen hiervan zijn voor kinderen en jeugdigen groot. Kinderen en jongeren kunnen hierdoor emotioneel verwaarloosd raken en angstig en eenzaam zijn.

Pesten is een hardnekkig probleem in het voortgezet onderwijs, vooral in de onderbouw. We zien een groot verschil in pesten in klas 2 van het voortgezet onderwijs (12%) en in klas 4 (2%). Relatief veel jongeren van rond de 16 jaar zeggen onvoldoende weerbaar te zijn, waarbij dat aantal in de stad (46%) sterk afsteekt tegen het aantal in Haren (10%).

Het aantal conflictscheidingen is gestegen en ongeveer 10-15% van de kinderen en jongeren krijgen hier mee te maken.

Kindermishandeling is eveneens een ernstige zaak en heeft impact op de rest van het leven van kinderen en jongeren. Ongeveer 3% van de kinderen en jongeren krijgt hiermee te maken.

Het percentage kinderen dat te maken heeft met een maatregel jeugdbescherming is afgenomen, naar 1,11% in 2015. Het percentage verwijzingen naar Halt onder jongeren tussen de 12 en 18 jaar bedroeg in 2018 in de stad 17,1 %.

Kindvriendelijke en verkeersveilige buurt- en schoolroutes dragen bij aan veiligheid voor kinderen en jongeren. Ook een schone en veilige woon- speelomgeving wordt gezien als belangrijke voorwaarde voor veilig opgroeien.

Doelen

De doelen van veilig opgroeien hebben we als volgt geformuleerd:

- Alle jeugdigen groeien op in een veilige thuissituatie, een veilige buurt en een veilige opvang- en schoolomgeving.
- Geen jeugdige maakt zich schuldig aan criminaliteit.
- Een goede toegang tot (jeugd)hulp voor jeugd en gezinnen.

Resultaten die we willen behalen

Veilige thuissituatie, veilige buurt en veilige schoolomgeving

- Meer scholen en kinderopvangorganisaties hebben aantoonbaar aandacht voor een positief sociaalpedagogisch en veilig klimaat en voor het tijdig signaleren en aanpakken van veiligheidsrisico's.
- Meer gezinnen hebben een veilige thuissituatie, met positieve opvoedkracht en een positief opvoedklimaat.
- Meer – ook kwetsbare - gezinnen, ouders en jeugdigen hebben een – zo sterk mogelijk - sociaal netwerk, zijn zelfredzaam en participeren actief in de samenleving. Dit vergroot tevens de weerbaarheid van kinderen en jeugdigen.
- Met (kern)partners in de wijk ontwikkelen we een positief sociaalpedagogisch en veilig klimaat in de school en ontwikkelen we activiteiten en ondersteuningsnetwerken die uitsluiting van jeugdigen tegengaan.
- Er wordt minder gepest.

- Het aantal kinderen dat psychische problemen ondervindt naar aanleiding van een complexe echtscheiding is verminderd.
- Het aantal kinderen dat te maken krijgt met kindermishandeling en verwaarlozing is teruggedrongen.
- Er wordt meer veiligheid geboden aan jonge slachtoffers van huiselijk geweld.

Criminaliteit jongeren

- Wij willen deze overlast en criminaliteit verminderen en bestrijden en tegelijkertijd de jongeren perspectief bieden, hun weerbaarheid verhogen en voorkomen dat zij opnieuw in de fout gaan.

Toegang tot de jeugdhulp

- We verbeteren de informatievoorziening aan ouders en jeugdigen over de toegang tot de jeugdhulp. De lokale teams worden verder geprofessionaliseerd.

5.4 Stem

Gewenste situatie

Het is voor de jeugd belangrijk dat ze alle kansen krijgen aangereikt om zich optimaal te kunnen ontwikkelen en dat ze een actieve bijdrage kunnen leveren aan de democratische samenleving. Het is ook belangrijk dat er aandacht voor hen is, dat ze gezien en gehoord worden, er mogen zijn en ertoe doen en dat ze mee kunnen doen. Daarvoor is nodig dat er thuis, op school en in de wijken een klimaat heerst van respect en acceptatie, waarin er naar elkaar geluisterd wordt en waar gezamenlijk verantwoordelijkheid genomen voor eigen en andermans welzijn.

Door iedereen wordt gewerkt aan een veilig, positief sociaal klimaat, waarin participatie centraal staat. Jeugdigen leren omgaan met conflicten en met diversiteit en ze leren verantwoordelijkheden op zich te nemen en maatschappelijke taken op zich te nemen.

Het in de buurt, kinderopvang, onderwijs en jeugdvoorzieningen hanteren van een gedeelde eenduidige pedagogische visie en het uitdragen van gedeelde waarden – waarden die uitgaan van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van jeugdigen en ouders - draagt bij aan empowerment van jeugdigen en ouders. De pedagogisch medewerker in de opvang, de onderwijzer, de voetbaltrainer en de speeltuinbeheerder spreken allen dezelfde taal, dragen dezelfde waarden uit en benutten de vaardigheden van de kinderen, jongeren en ouders. Deze empowerment van de jeugd draagt bij aan de ontwikkeling van hun zelfvertrouwen, zelfrespect en sociale verantwoordelijkheid en meer in het algemeen aan hun morele, sociale en emotionele ontwikkeling. Zij krijgen meer zicht op hun eigen regie, maar ook hun eigen plek binnen het systeem van het gezin, de wijk, het dorp en de hele (duurzame) gemeenschap.

Huidige situatie en risico's

De oorzaak dat kinderen en jongeren geen stem hebben, niet kunnen meedoen, en zich niet verantwoordelijk kunnen voelen voor zichzelf en hun omgeving, kan veelzijdig zijn. Er kan dan bijvoorbeeld sprake zijn van een negatief opvoed- en opgroei-klimaat, waardoor kansen hen ontnomen worden. Kansen om hun talenten te ontdekken, zichzelf verder te ontplooiën en uiteindelijk vanuit een positief toekomstperspectief uit te groeien tot een zichzelf en de ander respecterende volwassene.

Waar er belemmeringen zijn om actief mee te doen, proberen we die weg te nemen. Daarbij richten we ons niet alleen op het kind, maar ook op het gezin als geheel.

Het betrekken van en een stem geven aan kinderen en jongeren op alle leefdomeinen, zoals het onderwijs, opvang en vrije tijd, kan nog sterk verbeterd worden. Door jeugdigen in een vroegtijdig

stadium bij ontwikkelingen te betrekken, kunnen we deze ontwikkelingen en activiteiten beter aan laten sluiten bij hun behoeften.

Doelen

De doelen van opgroeien met een 'eigen stem' hebben we als volgt geformuleerd:

- Jeugdigen hebben het gevoel dat ze ertoe doen
- Alle jeugdigen hebben voelen zich verantwoordelijk voor zichzelf en hun omgeving
- Alle jeugdigen zijn zich ervan bewust dat ze invloed hebben

Resultaten die we willen behalen

Ertoe doen, een betekenisvol leven

- Stimuleren van gesprekken en ontmoetingen met en tussen jeugdigen op basis van positief opgroeien en positieve gezondheid.
- Jeugdigen worden meer/prominenter en structureler betrokken bij gemeentelijke beleidsvraagstukken.

Zorg voor zichzelf en anderen

- Stimuleren verantwoordelijkheid voor de eigen leefomgeving.
We willen onze jeugd leren verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leefomgeving, passend bij hun ontwikkeling. We willen ze stimuleren mee te denken en zelf dingen te organiseren. Hiermee leveren we met het jeugdbeleid een bijdrage aan onze ambitie om de duurzaamste stad van Nederland te zijn in 2025. Met natuur- en duurzaamheidseducatie maken we jongeren bewust van de eigen leefomgeving en de invloed die ze er zelf op uit kunnen oefenen.

Invloed hebben

- De weg wijzen in onze democratie; we willen dat jongeren hun weg weten in onze democratische samenleving; welke instrumenten (inspraak, advies en stemrecht) zij tot hun beschikking hebben, hoe die werken en wanneer ze deze kunnen gebruiken.